

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี (“ราชกิจจานุเบกษา.” 2540 : 10) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 10 ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การ จัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม การ สื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและ โอกาสได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐานเป็นพิเศษ โดยให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคล ดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามเกณฑ์และวิธีการในกฎกระทรวง (“ราชกิจจานุเบกษา”. 2542 : 4) ต่อมากระทรวงศึกษาธิการ ได้ ประกาศนโยบาย คนพิการที่ต้องการเรียนทุกคนต้องได้เรียน และ ปี พ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อ คนพิการ (กรมสามัญศึกษา. 2543 : 14) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงสิทธิและโอกาสของเด็กกลุ่มดังกล่าว จึงได้มีนโยบายที่จะให้บริการแก่เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษา 4 ประเด็น คือ การประกัน โอกาสทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การประกันประสิทธิภาพ และการประกัน ความปลอดภัย โดยมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ พอเพียงที่จะจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดงบประมาณ จัดสื่อ อุปกรณ์ รวมทั้งสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการ พิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 7) จาก นโยบายลงสู่การปฏิบัติ การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ โดยได้มีการ จัดกันหลากหลายรูปแบบในแต่ละจังหวัดแต่ละ โรงเรียน ต่างก็ดำเนินการในรูปแบบที่แตกต่างกัน รูปแบบหรือวิธีการหนึ่งอาจจะประสบผลสำเร็จในที่หนึ่งแต่ไม่ประสบผลสำเร็จในอีกหลาย ๆ แห่ง

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามสภาพและเงื่อนไขของแต่ละพื้นที่ก็แตกต่างกันไป ทำให้บุคคลด้อยโอกาสประเภทต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาไม่เต็มศักยภาพที่มีเป็นการไม่เสริมสร้างทรัพยากรที่มีคุณค่าให้แก่ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543 : 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้ส่งเสริมและสนับสนุนนโยบาย ด้านประกันโอกาสทางการศึกษา โดยจัดให้มีโรงเรียนแกนนำในการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ จำนวน 14 โรงเรียน (ตามบัญชีรายชื่อโรงเรียนเข้าร่วมโครงการแกนนำจัดการเรียนร่วม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ที่ได้รับอนุมัติจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นไป เพื่อเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วมให้แก่ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ด้วยสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วมเพื่อจัดรูปแบบหรือแนวดำเนินการในการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทักษะการบริหาร ด้านระบบการบริหาร ด้านค่านิยมร่วมของกลุ่ม แล้วนำ ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วมมาสร้างรูปแบบตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ตามศักยภาพที่แท้จริงของเด็กที่มีความบกพร่อง ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วมของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทักษะการบริหาร ด้านระบบการบริหาร ด้านค่านิยมร่วมของกลุ่ม
2. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วมของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยจำแนกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านกลยุทธ์
- 1.2 ด้านโครงสร้าง
- 1.3 ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร
- 1.4 ด้านทรัพยากรบุคคล
- 1.5 ด้านทักษะการบริหาร
- 1.6 ด้านระบบการบริหาร
- 1.7 ด้านค่านิยมร่วมของกลุ่ม

2. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยนำปัญหาสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาแบบ การเรียนรู้ร่วม เพื่อขอให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์แล้วนำมาประมวลเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา แบบการเรียนรู้ร่วม ในโรงเรียนทุกโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้มี 2 ช่วง ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ ช่วงที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบ การเรียนรู้ร่วม

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 71 โรงเรียน

ช่วงที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 ท่าน เป็นผู้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาสูงสุดในการ บริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วม จากตอนที่ 1 เพื่อนำมาประมวลเป็นรูปแบบการบริหาร จัด การศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกันของโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ใน 7 ด้าน คือ

1. ด้านกลยุทธ์
2. ด้านโครงสร้าง
3. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร
4. ด้านทรัพยากรบุคคล
5. ด้านทักษะการบริหาร
6. ด้านระบบการบริหาร
7. ด้านค่านิยมร่วมของกลุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง แบบในการจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ที่ดำเนินการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ซึ่ง ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้าน
คุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทักษะการบริหาร ด้านระบบการบริหาร ด้าน
ค่านิยมร่วมของกลุ่ม

การบริหาร หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกันของผู้บริหาร โรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่ เด็กที่มี
ความบกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสายตา บกพร่องทางร่างกาย
เด็กที่เป็นปัญหาทางพฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กสมาธิสั้น เด็กออทิสติก เด็กปัญญา
อ่อน ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน
ปกติในระบบโรงเรียน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์
เขต 1

คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ภาพรวมของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
บริหารโรงเรียน

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสายตา บกพร่องทางร่างกาย เด็กที่เป็นปัญหาทางพฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กสมาธิสั้น เด็กออทิสติก เด็กปัญญาอ่อน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านการบริหารงานบุคคลเป็นผู้บริหารหรือปฏิบัติงานบุคลากร และ/หรือเคยเป็นผู้บริหารหรืออาจารย์ที่มีประสบการณ์การบริหารหรือจัดศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วม หรือจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

กลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดวิธีการที่กระทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต

โครงสร้าง หมายถึง การจัดแผนผังของงานและแบ่งหน้าที่บุคลากรให้รับผิดชอบงานที่สถานศึกษากำหนดขึ้น

คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพที่สามารถแสดงออกในรูปของพฤติกรรมในการบริหารจัดการ

ทรัพยากรบุคคล หมายถึง บุคลากรที่มีอยู่ในองค์กรและสามารถใช้ประโยชน์จากบุคลากรต่าง ๆ ในการบริหารงาน

ทักษะการบริหาร หมายถึง ความสามารถและความเชี่ยวชาญของผู้บริหารในการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบการบริหาร หมายถึง กระบวนการในการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีระบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 และผู้เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงาน รวมทั้งการวางแผนเพื่อดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม อันจะส่งผลถึงเด็กพิการให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถของแต่ละบุคคล

2. ได้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ได้กำหนดนโยบายและวางแผนอย่างมีระบบ รวมทั้งนำรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกันมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ร่วมกันของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ